

«Дойду сурахтаах, алаас ааттаах»

Дьоккон нэһилиэгин, дьонун-сэргэтин туһунан библиографическай ыйынньык библиотекаҕа баар эбит.

Бүлүү оройуонун киин библиотекатыгар үлэлиир библиограф Л.С.Капитонова коллегаларынаан Н.П.Седалищеваны, А.В.Корякинаны кытта 2016 с. «Дойду сурахтаах, алаас ааттаах...» диэн библиографическай ыйынньыгы бэйэлэрэ онорбуттар. Онно 1995 сылтан 2015 сылы хабар кэмгэ өрөспүүбүлүкэ, оройуон хаһыаттарыгар, сурунаалларыгар бэчээттэммит ыстатыйалары киллэрбиттэр. Бу кэм устата Дьокуускайга, Бүлүүгэ полиграфия араас тэрилтэлэригэр тахсыбыт кинигэлэр ааттаммыттар. Барыта 553 аат кирибит: кинигэлэр уонна хаһыаттарга, сурунаалларга тахсыбыт ыстатыйалар ааттара. Ыйынньык 5 баска араарыллыбыт: Дьоккон нэһилиэгэ, Дьокконнор Аҕа дойду көмүскэлигэр; Тыа хаһаайыстыбата; Үөрэх; Нэһилиэк киэн туттар дьоннорун туһунан.

Дьоккон сиригэр төрөөбүтгосударственной деятель Гоголев Степан Филиппович, Социалистическай Үлэ Геройа, шахтер Черканов Алексей Николаевич, Советская Союз Геройа, суруналыыс Кондаков Николай Алексеевич, Саха сиринэҥи нуруот эмчиттэрин Ассоциациятын төрүттээчи Кондаков Владимир Алексеевич суруйбуттарын уонна кинилэр тустарынан суруллубуту ханнык кинигэттэн, сурунаалтан, хаһыаттан булар кордорүлүбүт.

Дьоккон нэһилиэгин уонна тэрилтэлэрин салайааччылара дьон олоҕор суолталаах, олох-дьаһах хаачыстыбатын быһаарар дьаһаллары бэлиэтээн араас сылларга туруорбуттара көстөр. Нэһилиэк баһылыга А.А.Гоголев 11 сыл анараа өттүгэр Дьоккон нэһилиэгин газтааһын туһунан «Дьаһах туоларын күүтэбит» диэн ирдэспит. Сылгы, ынах сүөһү биэрэр аһын-үөлүн батарыы туһунан 2015 сыллаахха А.И.Ионова суруйар эбит. Оскуола дириэктэрэ Е.Е.Петров кыттылаах автордар бөлөхтөрө «Идеи

адаптивной школы в сельском социуме: создание условий для развития успешной личности в сельской школе» диэн ааттаах үлэлэрин Дьокуускайга үөрэх үлэһиттэрин идэлэрин таһымын үрдэтэр институт 10 сыллааҕыта бэчээттээн таһаарбыт.

Саха тылын үөрэтэр уонна чинчийэр Гаврил Григорьевич Торотоев 2000 сылтан суруйбут кинигэлэрин, сурунаалларга уонна хаһыаттарга бэчээттэһит ыстатыйаларын ааттара – барыта 82 аат ыйынньыкка кирибитэ кэрэхсэбиллээх. «Устудьуон чинчийэр үлэтигэр көмө» (куурустааҕы уонна дипломнай үлэ); «Сайдыы-үүнүү аартыга билии-көрүү түүлбэтэ»: үөрэнэччилэргэ уонна устудьуоннарга чинчийэр үлэ сүрүн ирдэбиллэрэ; «Чинчийэр үлэ кистэлэнэ: үөрэнэргэ көмө» диэн ааттаах кинигэлэр чинчийэр үлэни саҕалаабыт дьонго кэмэ суох туһалааҕа саарбахтаммат.

Ыйынньыкка Дьоккон дьонун күннээҕи олохторугар, үлэҕэ-хамнаска, сайдыыга-үүнүүгэ интэриэстэрэ көстөр. 70-нүс сылларга оройуон хаһыатын общественнойной корреспондендена Афанасьева Парасковья Егоровна оскуолатын ыкса сибээстээҕэ. Кини сөбүлүүрүн-сөбүлээбэтин аһаҕастык биллэрэр майгылааҕа. Оччотооҕу нэһилиэк олоҕун оройуон хаһыатыгар сырдатара. Бу ыйынньыкка икки ыстатыйата кирибит: «Сэрии тулаайаһын олоҕуттан» диэн ахтыыта уонна «Дьоккон оскуолатын олоҕуттан» диэн иһитиннэриитэ.

Сэбиэскэй кэмгэ Пермь куоракка үрдүк үөрэҕи бүтэрбит, элбэх оҕо ийэтэ, эбэтэ Пестрякова Елизавета Семеновна «Дууһа изйиитэ» диэн аатынан хоһоонноро уонна сэбиэскэй кэмгэ нэһилиэк Сэбиэтин сэкэрэтитэринэн үлэлээбит ийэтэ Максимова Мария Гаврильевна туһунан ахтыыта баар.

Төрөөбүт Дьокконнорун олоҕун-дьаһаһын, кэскилин сүрэхтэринэн-быардарынан ылынар дьон элбэхтик суруйар эбит. Өр сылларга оҕолору үөрэһит оройуон кырдыаҕас учуутала

Торотоев Григорий Григорьевич үөрэммит, үлэлээбит оскуолатын саастылааҕа. Араас жанрга кэпсээн суруйан хааларбытын; идэлэригэр бэринилээх дьону ытыктырып; ойу-санааны сытылыыр саахымат оонньуутун сайынарыыга санааларын суруйбутун бу ыйынньык тиэрдэн сэргээрдэ.

Бу ыйынньыкка өрөспүүбүлүкэҕэ биллэр кыраайы үөрэтээчи, историк Н.С.Миронов Дьоккон историятыгар сыһаннаах 11 үлэтин аата баар. Ол иһигэр Дьоккон нэһилиэгэр магнайгы оскуоланы астарбыт. Россиякай империя салгыһааҕы байыаннай флотун сайдытыгар көмөлөһөн, түөскэ кэтиллэр үрүҥ көмүс бэлиэни ылбыт Георгий Алексеевич Кондаков туһунан суруйбута баар. Таарыйа этгэххэ, Г.А.Кондакову Дьоккон оскуолатын дириэктэрэ Е.Е.Петров суруйуутугар Дьогуор Кондаков диэн ахтыбыт, 2013 с. «Олох суолугар» тахсыбыт «Умнуллубат аналаах киһи эбит» диэн ыстатыйатыгар.

Бу киин библиотекаҕа оҕоһуллубут ыйынньык ис хоһоонуттан тахсан, манньык санаатым:

- Төрөөбүт-үөскээбит түүлбэтин историятын үөрэтэр, чинчийэр дьонго чаччы суолдубут буолар үлэ оҕоһуллубут.

- Оскуолааҕы сыллартан саҕалаан үөрэтэр-чинчийэр үлэни дьарыктанан эрэр эдэр киһиэхэ сүбэһит ыйынньык оҕоһуллубут.

- Туруоруллубут соругу толорорго элбэх күнү-дьылы ылар, дьулууру-дьаныары эрэйэр, ол эрэри махталлаах үлэ эбит – библиограф үлэтэ.

«Дойду сурахтаах, алаас ааттаах» диэн библиотекка оҕоһуллубут библиографическай ыйынньык таһын фотография Семен Николаевич Данилов Дьоккон дэриэбинэтин уопсай көстүүтүн түһэриитэ кииргэтэр уонна ыйынньык ис хоһоонун ситэрэн биэрэр курдук.

Евдокия Егоровна КЫЛАБЫСОВА,
Бүлүү к.